TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2021. gada 15. jūlijā*

Apelācija – LESD 194. panta 1. punkts – Solidaritātes princips enerģētikas jomā – Direktīva 2009/73/EK – Dabasgāzes iekšējais tirgus – 36. panta 1. punkts – Pēc Vācijas regulatīvās iestādes lūguma pieņemts Eiropas Komisijas lēmums, ar ko pārskata nosacījumus gāzes vada *OPAL* atbrīvojumam attiecībā uz noteikumiem par trešo personu piekļuvi un tarifu tiesisko regulējumu – Atcelšanas prasība

Lietā C-848/19 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2019. gada 20. novembrī iesniedza

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv *J. Möller* un *D. Klebs*, pārstāvji, kuriem palīdz *H. Haller*, *T. Heitling*, *L. Reiser* un *V. Vacha*, *Rechtsanwälte*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējās lietas dalībnieces:

Polijas Republika, ko pārstāv *B. Majczyna*, *M. Kawnik* un *M. Nowacki*, pārstāvji,

prasītāja pirmajā instancē,

Eiropas Komisija, ko pārstāv *O. Beynet* un *K. Herrmann*, pārstāves,

atbildētāja pirmajā instancē,

Latvijas Republika, ko sākotnēji pārstāvēja K. Pommere un V. Soņeca, kā arī E. Bārdiņš, vēlāk – K. Pommere un V. Kalniņa, kā arī E. Bārdiņš, pārstāvji,

Lietuvas Republika, ko pārstāv *R. Dzikovič* un *K. Dieninis*, pārstāvji,

personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], J. Regans [*E. Regan*], N. Pisarra [*N. Piçarra*], A. Kumins [*A. Kumin*], tiesneši

* Tiesvedības valoda – poļu.

K. Toadere [*C. Toader*] (referente), D. Švābi [*D. Šváby*], S. Rodins [*S. Rodin*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2021. gada 13. janvāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 18. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar apelācijas sūdzību Vācijas Federatīvā Republika lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 10. septembra spriedumu Polija/Komisija (T-883/16, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2019:567), ar kuru tika atcelts Komisijas Lēmums C(2016) 6950 *final* (2016. gada 28. oktobris), ar ko pārskata atbrīvojuma, kas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/55/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 57. lpp.) ir piemērots Baltijas jūras gāzes vada pieslēguma līnijai (turpmāk tekstā – "*OPAL* gāzes vads") attiecībā uz noteikumiem par trešo personu piekļuvi un tarifu tiesisko regulējumu, nosacījumus (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums").

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Direktīva 2003/55 ir atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.).

3 Direktīvas 2009/73 32. pantā, kas ir identisks Direktīvas 2003/55 18. pantam, ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod piekļuvi pārvades un sadales sistēmām un [sašķidrinātās dabasgāzes (SDG)] iekārtām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, ko piemēro visiem tiesīgajiem lietotājiem, tostarp piegādes uzņēmumiem, kā arī objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina, ka šos tarifus vai to aprēķināšanas metodiku pirms to stāšanās spēkā saskaņā ar 41. pantu apstiprina 39. panta 1. punktā minētā regulatīvā iestāde, un ka šos tarifus un metodiku, ja apstiprina vienīgi metodiku, publicē pirms to stāšanās spēkā.

2. Pārvades sistēmu operatoriem ir pieejams citu pārvades sistēmu operatoru tīkls, ja tas vajadzīgs pārvades funkciju veikšanai, tostarp pārrobežu pārvadei.

3. Šī direktīva neliedz noslēgt ilgtermiņa līgumus, ciktāl tie atbilst Kopienas konkurences noteikumiem.”

4 Direktīvas 2009/73 36. pantā “Jauna infrastruktūra”, ar kuru tika aizstāts Direktīvas 2003/55 22. pants, ir noteikts:

“1. Uz nozīmīgākiem jauniem gāzes infrastruktūras objektiem, proti, starpsavienojumiem, SDG un uzglabāšanas iekārtām, pēc lūguma uz noteiktu laiku var neattiecināt 9., 32., 33. un 34. pantu un 41. panta 6., 8. un 10. punktu, ja:

a) ieguldījumiem jāuzlabo konkurence gāzes piegādes jomā un piegādes drošums;

b) ar ieguldījumu saistītajam riskam ir jābūt tādam, ka ieguldījums netiktu veikts, ja nebūtu piešķirts atbrīvojums;

c) infrastruktūrai jābūt tādas fiziskas vai juridiskas personas īpašumā, kas vismaz pēc juridiskā statusa ir nodalīta no sistēmas operatoriem, kuru sistēmās infrastruktūru ierīkos;

d) minētās infrastruktūras lietotājiem ir jāmaksā par tās lietošanu; un

e) izņēmuma piešķiršana nedrīkst kaitēt dabasgāzes iekšējā tirgus konkurencei vai efektīvai funkcionēšanai, vai tās regulētās sistēmas efektīvai funkcionēšanai, kurai infrastruktūra ir pieslēgta.

[..]

3. [Valsts] regulatīvā iestāde katrā konkrētā gadījumā var pieņemt lēmumu par 1. un 2. punktā minētā atbrīvojuma piešķiršanu.

[..]

6. Atbrīvojums var attiekties uz visām jaunā infrastruktūras objekta jaudām vai daļu no tām, vai uz būtiski palielinātām pastāvošās infrastruktūras jaudām.

Pieņemot lēmumus par atbrīvojumu piešķiršanu, katrā konkrētā gadījumā izskata vajadzību piemērot nosacījumus par atbrīvojuma ilgumu un nediskriminējošu piekļuvi infrastruktūrai. Pieņemot lēmumu par minētajiem nosacījumiem, īpaši ņem vērā būvējamās papildu jaudas vai esošo jaudu modifikācijas, projekta grafiku un stāvokli attiecīgā valstī.

[..]

8. Regulatīvā iestāde bez kavēšanās, tūlīt pēc saņemšanas pārsūta Komisijai katru atbrīvojuma lūgumu. Kompetentā iestāde lēmumu tūlīt dara zināmu Komisijai un iesniedz tai visu attiecīgo informāciju par lēmumu. Informāciju Komisijai var iesniegt arī apkopotu, lai Komisija varētu pieņemt pamatotu lēmumu. Šajā informācijā konkrēti ietilpst:

a) sīki izklāstīti iemesli, pamatojoties uz kuriem regulatīvā iestāde vai dalībvalsts ir piešķīrusi atbrīvojumu vai to atteikusi, un atsauce uz 1. punktu, tostarp minētā punkta attiecīgo apakšpunktu vai attiecīgajiem apakšpunktiem, kas ir šāda lēmuma pamatā, tostarp visa finanšu informācija, kas pamato tāda atbrīvojuma vajadzību;

b) analīze, kas veikta par to, kā atbrīvojuma piešķiršana ietekmēs konkurenci un dabasgāzes iekšējā tirgus efektīvu funkcionēšanu;

c) pamatojums par laiku un attiecīgās gāzes infrastruktūras kopējās jaudas daļu, par ko ir piešķirts atbrīvojums;

d) ja atbrīvojums attiecas uz kādu starpsavienojumu – rezultāti, kas gūti apspriedē ar attiecīgām regulatīvām iestādēm, un

e) infrastruktūras ieguldījums gāzes piegādes dažādošanā.

9. Divos mēnešos pēc paziņojuma saņemšanas Komisija var pieņemt lēmumu, prasot, lai regulatīvā iestāde groza vai atceļ lēmumu piešķirt atbrīvojumu. Minēto divu mēnešu termiņu var pagarināt vēl par diviem mēnešiem, ja Komisija prasa papildu informāciju. Minētais papildu termiņš sākas otrajā dienā pēc pilnīgas informācijas saņemšanas. Sākotnējo divu mēnešu termiņu var pagarināt arī tad, ja tam piekrīt gan Komisija, gan regulatīvā iestāde.

[..]

Regulatīvā iestāde viena mēneša laikā izpilda Komisijas lēmumu grozīt vai atcelt atbrīvojuma lēmumu, un attiecīgi informē Komisiju.

[..]"

Vācijas tiesības

5 2005. gada 7. jūlija *Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG)* (Likums par enerģētikas un gāzes apgādi) (*BGBl.* 2005 I, 1970. lpp.) 28.a panta 1. punktā, redakcijā, kas bija piemērojama šīs lietas faktiem, noteica, ka *Bundesnetzagentur* (Federālā tīklu aģentūra, Vācija) tostarp ir tiesības nepiemērot noteikumus par trešo personu piekļuvi starpsavienojumiem starp Vāciju un citām valstīm. Šā 28.a panta piemērošanas nosacījumi būtībā ir tādi paši kā Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi.

Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

6 Šīs tiesvedības mērķiem strīda priekšvēsturi, kas izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 5.–18. punktā, var rezumēt šādi.

7 2009. gada 13. martā Federālā tīklu aģentūra paziņoja Komisijai divus 2009. gada 25. februāra lēmumus, ar kuriem gāzes vada *OPAL* – kas ir gāzes vada *Nord Stream 1* sauszemes posms rietumos – projekta pārrobežu transportēšanas jauda uz 22 gadiem tiek izslēgta no Direktīvas 2003/55 18. pantā minēto un Direktīvas 2009/73 32. pantā pārņemto noteikumu par trešo personu piekļuvi un šīs pirmās direktīvas 25. panta 2.–4. punktā paredzēto tarifu noteikumu piemērošanas. Abi lēmumi attiecās uz gāzes vada *OPAL* domājamām daļām, kas pieder diviem tā īpašniekiem. Sabiedrība, kas pārvalda vienam no šiem diviem īpašniekiem piederošo gāzes vada *OPAL* domājamo daļu 80 % apmērā, ir *OPAL Gastransport GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – "*OGT*").

8 Ar 2009. gada 12. jūnija Lēmumu C(2009) 4694 Komisija lūdza Federālo tīklu aģentūru saskaņā ar Direktīvas 2003/55 22. panta 4. punkta trešo daļu, tagad – Direktīvas 2009/73 36. panta 9. punkts, grozīt tās 2009. gada 25. februāra lēmumus, tos papildinot ar diviem nosacījumiem. Pirmais no tiem bija par aizliegumu vienā vai vairākos lielos dabasgāzes tirgos dominējošam uzņēmumam gada laikā rezervēt vairāk nekā 50 % no *OPAL* transportēšanas jaudas uz Čehijas robežas. Ar otro nosacījumu tika paredzēts izņēmums no šā ierobežojuma, atļaujot to pārsniegt gadījumā, ja attiecīgais uzņēmums tirgū nodod 3 miljardus m^3 gadā gāzes apjoma gāzes vadā *OPAL* saskaņā ar atklātu, pārskatāmu un nediskriminējošu procedūru, ciktāl, pirmkārt, gāzes vadu pārvaldošajai sabiedrībai vai uzņēmumam, kuram ir pienākums īstenot programmu, ir jāgarantē atbilstošas transportēšanas jaudas pieejamība un brīva izejas punkta izvēle un otrkārt, gāzes realizācijas un jaudas pārejas programmu noformējumam ir jāsaņem Federālās tīklu aģentūras apstiprinājums.

9 2009. gada 7. jūlijā Federālā tīklu aģentūra grozīja savus 2009. gada 25. februāra lēmumus, tos pielāgojot minētajiem nosacījumiem, un piešķīra atbrīvojumu no noteikumiem par trešo personu piekļuvi un tarifu regulējumu uz 22 gadiem, pamatojoties uz Direktīvu 2003/55.

10 2011. gada 13. jūlijā ekspluatācijā nodotā gāzes vada *OPAL* šā brīža tehniskajā konfigurācijā dabasgāzi gāzes vada ieejas punktā pie Greifsvaldes ([*Greifswald*], Vācija) var piegādāt vienīgi pa gāzes vadu *Nord Stream 1*, kuru *Gazprom* grupa izmanto Krievijas atradnēs iegūtas gāzes transportēšanai. Tā kā *Gazprom* nav īstenojusi Lēmumā C(2009) 4694 minēto gāzes realizācijas programmu, nerezervētie 50 % šā gāzes vada jaudas nekad nav tikuši izmantoti.

11 2013. gada 12. aprīlī *OGT*, *OAO Gazprom* un *Gazprom Eksport OOO* oficiāli lūdza Federālo tīklu aģentūru grozīt vairākus ar 2009. gada 25. februāra lēmumiem piešķirtā atbrīvojuma noteikumus.

12 Šā lūguma rezultātā 2016. gada 13. maijā, pamatodamās uz Direktīvas 2009/73 36. pantu, Federālā tīklu aģentūra paziņoja Komisijai savu nodomu grozīt atsevišķus ar 2009. gada 25. februāra lēmumiem piešķirtā atbrīvojuma noteikumus attiecībā uz to gāzes vada *OPAL* daļu, kuru ekspluatē *OGT*. Federālās tīklu aģentūras iecerētais grozījums būtībā bija saskaņā ar Lēmumu C(2009) 4694 noteikto ierobežojumu attiecībā uz jaudu, kuru var rezervēt dominējošie uzņēmumi, aizstāt ar *OGT* pienākumu piedāvāt izsolēs vismaz 50 % no tās izmantotās jaudas Brandovas (Čehijas Republika) izejas punktā.

13 2016. gada 28. oktobrī Komisija, pamatodamās uz Direktīvas 2009/73 36. panta 9. punktu, pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurš ir adresēts Federālajai tīklu aģentūrai un 2017. gada 3. janvārī tika publicēts Komisijas tīmekļvietnē.

14 Šajā lēmumā Federālās tīklu aģentūras iecerētos grozījumus Komisija apstiprināja atbrīvojuma shēmā ar zināmiem nosacījumiem, proti, pirmkārt, izsolāmās jaudas sākotnējam piedāvājumam ir jāattiecas uz 3 200 000 kWh/h (aptuveni 2,48 miljardi m^3 gadā) konstantās brīvi piešķiramās jaudas un uz 12 664 532 kWh/h (aptuveni 9,83 miljardi m^3 gadā) konstantās dinamiski piešķiramās jaudas, otrkārt, tiklīdz pieprasījums gada izsolē pārsniedz 90 % no piedāvātās jaudas, ir jāpalielina izsolāmās konstantās brīvi piešķiramās jaudas apjoms attiecībā uz nākamo gadu, un tas ir jāveic pa 1 600 000 kWh/h (aptuveni 1,24 miljardi m^3 gadā) daļām, līdz tiek sasniegti 6 400 000 kWh/h (aptuveni 4,97 miljardi m^3 gadā), un, treškārt, uzņēmums vai uzņēmumu grupa, kam ir dominējošs stāvoklis Čehijas Republikā vai kas kontrolē vairāk nekā 50 % gāzes, kas ienāk Greifsvaldē, konstantās brīvi piešķiramās jaudas, izsolē var piedalīties tikai par pamatcenu, kura nedrīkst pārsniegt regulētā tarifa vidējo pamatcenu salīdzināmiem produktiem Vācijas ziemeļu un austrumu daļā esošajā *Gaspool* zonas pārvades sistēmā uz Čehijas Republiku tajā pašā gadā.

15 Apstrīdētajā lēmumā ir teikts, ka 2016. gada 28. novembrī Federālā tīklu aģentūra grozīja ar savu 2009. gada 25. februāra lēmumu piešķirto atbrīvojumu attiecībā uz to gāzes vada *OPAL* domājamo daļu, kuru ekspluatē *OGT*, noslēdzot ar šo pēdējo minēto uzņēmumu publisko tiesību līgumu, kas atbilstoši Vācijas tiesībām ir uzskatāms par administratīvu aktu.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

16 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 16. decembrī, Polijas Republika cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu.

17 Prasības pamatojumam Polijas Republika izvirzīja sešus pamatus, no kuriem pirmais ir par Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkta a) apakšpunkta, lasot to kopā ar LESD 194. panta 1. punkta b) apakšpunktu, pārkāpumu, kā arī solidaritātes principa pārkāpumu; otrais – par Komisijas kompetences neesamību un šīs direktīvas 36. panta 1. punkta pārkāpumu; trešais – par minētās direktīvas 36. panta 1. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu; ceturtais – par šīs pašas direktīvas 36. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkta pārkāpumu; piektais – par to starptautisko konvenciju pārkāpumu, kuru dalībniece ir Savienība, un sestais – par tiesiskās drošības principa pārkāpumu.

18 Vispārējā tiesa atļāva lietā iestāties Vācijas Federatīvajai Republikai Komisijas prasījumu atbalstam, kā arī Latvijas Republikai un Lietuvas Republikai – Polijas Republikas prasījumu atbalstam.

19 Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu, pamatojoties uz pirmo pamatu un nelemjot par pārējiem izvirzītajiem pamatiem, kā arī piesprieda Komisijai segt pašai savus un atlīdzināt Polijas Republikai radušos tiesāšanās izdevumus.

20 Pirmā pamata izvērtējuma gaitā, vispirms pārsūdzētā sprieduma 60. punktā noraidījusi šo pamatu kā neiedarbīgu – ciktāl tas ir balstīts uz Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu –, Vispārējā tiesa konstatēja, ka apstrīdētais lēmums ir bijis pieņemts, neievērojot LESD 194. panta 1. punktā noteikto solidaritātes principu enerģētikas jomā. Jautājumā par šā principa tvērumu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 72. un 73. punktā norādīja, ka tas paredz Savienībai un dalībvalstīm vispārīgu pienākumu, īstenojot savas attiecīgās pilnvaras, ņemt vērā visu pārējo dalībnieku intereses, un tādējādi Savienībai un dalībvalstīm, īstenojot savas pilnvaras Savienības enerģētikas politikas ietvaros, ir jācenšas izvairīties no tādu pasākumu veikšanas, kas varētu ietekmēt šīs intereses attiecībā uz apgādes drošību, tās ekonomisko un politisko ilgtspēju, kā arī apgādes avotu dažādošanu, rēķinoties ar savu savstarpējo atkarību un apņemoties īstenot faktisku solidaritāti.

21 Izvērtējot, vai ar apstrīdēto lēmumu tiek pārkāpts solidaritātes princips enerģētikas jomā, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 81. un 82. punktā uzskatīja, ka ar šo lēmumu tas tiek pārkāpts, jo, pirmkārt, Komisija nebija izvērtējusi, kā gāzes vada *OPAL* izmantošanas režīma grozījumi ietekmēs Polijas energoapgādes drošību, un otrkārt, nešķiet, ka šī iestāde būtu izvērtējusi, kādu ietekmi vidējā termiņā – tostarp saistībā ar Polijas Republikas enerģētikas politiku – varētu radīt apstāklis, ka uz *Nord Stream 1*/*OPAL* tranzīta ceļu tiek novadīta daļa no dabasgāzes apjoma, kas līdz šim tika transportēta, izmantojot gāzes vadus *Yamal* un *Braterstwo*, un ka tā šo ietekmi būtu līdzsvarojusi ar tās konstatēto energoapgādes drošības pieaugumu Savienības līmenī.

Lietas dalībnieku prasījumi

22 Vācijas Federatīvās Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai un

– atlikt lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu.

23 Polijas Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

– pilnībā noraidīt apelācijas sūdzību kā nepamatotu un trešo apelācijas pamatu – atzīt par nepieņemamu, un

– piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 Latvijas Republika un Lietuvas Republika, kas ir personas, kas lietā iestājušās pirmajā instancē, lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību.

25 Komisija, neiesniegusi Tiesas Reglamenta 172. pantā paredzēto atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību, Tiesā notikušajā mutvārdu procesā lūdza Tiesu atzīt pirmo apelācijas pamatu.

Par apelācijas sūdzību

26 Apelācijas sūdzības pamatojumam Vācijas Federatīvā Republika izvirza piecus apelācijas pamatus.

Par pirmo apelācijas pamatu – solidaritātes principa enerģētikas jomā juridiski kļūdainu vērtējumu

Lietas dalībnieku argumenti

27 Ar pirmo apelācijas pamatu prasītāja apgalvo, ka pretēji tam, ko Vispārējā tiesa nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 70. punktā, solidaritātes principam enerģētikas jomā, kurš noteikts LESD 194. panta 1. punktā, nav saistošas iedarbības, proti, tas nerada tiesības un pienākumus Savienībai un dalībvalstīm. Vācijas Federatīvā Republika uzskata, ka tas ir abstrakts un tīri politisks jēdziens, nevis juridisks kritērijs, pēc kura būtu vērtējama Savienības akta spēkā esamība. Tikai tad, ja šis princips tiktu konkretizēts atvasinātajās tiesībās, tas varētu kļūt par juridisku kritēriju, kurš jāīsteno un jāpiemēro izpildvaras iestādēm. Tas izrietot no apstākļa, ka primāro tiesību mērķis ir nevis noteikt juridiskus kritērijus, uz ko var atsaukties tiesā, bet gan politiski noteikt Savienības attīstības vispārējo ietvaru, kā arī tās mērķus, kuri tiek nospausti un konkretizēti regulās un direktīvās.

28 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, izvērtēdama Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkta prasības, jo šī tiesību norma ir vienīgais kritērijs, pēc kura ir pārbaudāma apstrīdētā lēmuma likumība. Minētajā tiesību normā, kurā solidaritātes princips

enerģētikas jomā tiek apveltīts ar konkrētu juridisku saturu, esot noteikts, ka jāpārbauda ir tikai apgādes drošība. Turpretim uz pārējiem solidaritātes principam enerģētikas jomā piemītošajiem abstraktajiem aspektiem tiesā atsaukties nevar.

29 Vācijas Federatīvā Republika arī apgalvo, ka nav norāžu, kas liecinātu par to, ka Komisijai kā Savienības izpildvaras iestādei būtu kāds pienākums, kas izrietētu no paša solidaritātes principa enerģētikas jomā un kas tvēruma ziņā pārsniegtu to, kā šis princips ir konkretizēts Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punktā, jo šis princips ir saistošs labākajā gadījumā tikai Savienības likumdevējam.

30 Polijas Republika, kuras prasījumus atbalsta Latvijas Republika un Lietuvas Republika, apgalvo, ka pirmais apelācijas pamats nav pamatots.

31 Proti, Polijas Republika atbild, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā, kas minēts LESD 194. panta 1. punktā, ir vispārējā dalībvalstu savstarpējās solidaritātes principa konkrēta izpausme. Šī dalībvalsts uzskata, ka Savienības tiesību avotu hierarhijā vispārējie principi ir vienā rangā ar primārajām tiesībām. Šajā ziņā Polijas Republika apgalvo, ka atvasināto tiesību akti ir jāinterpretē un to likumība ir jāizvērtē šā principa gaismā. Tāpēc kļūdains esot Vācijas Federatīvās Republikas apgalvojums, ka Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkts ir vienīgais kritērijs apstrīdētā lēmuma likumības pārbaudei.

32 Tādējādi, Polijas Republikas ieskatā, solidaritātes princips ir saistošs ne tikai dalībvalstīm, bet arī Savienības iestādēm, t.sk. Komisijai, kurai kā Līgumu izpildes uzraudzītajai ir jānodrošina, lai tiktu ievērotas Savienības vispārējās intereses.

33 Polijas Republika arī apgalvo, ka gāzes apgādes drošība Savienībā, kas ir viens no Savienības enerģētikas politikas mērķiem, ir jānodrošina atbilstoši LESD 194. panta 1. punktā paredzētajam solidaritātes principam, jo šis princips ir kritērijs, pēc kura ir izvērtējama Savienības iestāžu veikto pasākumu – un šajā gadījumā apstrīdētā lēmuma – likumība. No tā izriet, ka Vācijas Federatīvās Republikas argumenti, ar kuriem minētais princips būtu reducējams līdz tīri politiskam jēdzienam, neesot pamatoti.

34 Latvijas Republika apgalvo, ka Vācijas Federatīvā Republika nepamatoti cenšas sašaurināt solidaritātes principa enerģētikas jomā tvērumu un piemērošanas jomu, lai arī LESD 194. panta 1. punkts, kas ir primāro tiesību norma, rada pienākumus dalībvalstīm un Savienības iestādēm. Šis princips liedzot dalībvalstīm īstenot pasākumus, kas traucētu Savienības darbībai. Šajā ziņā Komisijai ir jāpārliecinās, ka, īstenojot Direktīvas 2009/73 36. panta 8. punktu, dalībvalstis ievēro solidaritātes principu enerģētikas jomā.

35 Arī Lietuvas Republika apstrīd to, kā solidaritātes princips enerģētikas jomā tiek kvalificēts apelācijas sūdzībā. Šī dalībvalsts uzskata, ka šis princips izriet no LES 4. panta 3. punktā nostiprinātā lojālas sadarbības principa un LES 3. panta 3. punktā nostiprinātā solidaritātes principa. Uz solidaritātes principu enerģētikas jomā kā vispārēju Savienības tiesību principu varot atsaukties saistībā ar Komisijas lēmumu likumības pārbaudi tiesā saskaņā ar LESD 263. pantu.

36 Tiesas sēdē Tiesa lūdza Komisijai izteikt savu nostāju par pirmo apelācijas pamatu. Šī iestāde apstiprināja, ka tā piekrīt Vācijas Federatīvās Republikas argumentācijai, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā nav autonoms juridisks kritērijs, uz kuru var atsaukties, lai izvērtētu kāda akta likumību. Komisija uzskata, ka šis princips ir saistošs tikai Savienības likumdevējam tad, kad tas pieņem kādu atvasinātu tiesību aktu. Komisijai kā izpildvaras iestādei esot saistošas tikai

Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētās prasības, savukārt solidaritātes princips enerģētikas jomā varot būt tikai kritērijs, kura gaismā tiek interpretētas atvasināto tiesību normas.

Tiesas vērtējums

37 LESD 194. panta 1. punktā ir paredzēts, ka – saistībā ar iekšējā tirgus izveidi un darbību un attiecībā uz vajadzību saglabāt un uzlabot vidi – Savienības enerģētikas politika, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, tiecas nodrošināt enerģijas tirgus darbību, nodrošināt energoapgādes drošību Savienībā, veicināt energoefektivitāti un taupību, kā arī jaunu un neizsīkstošu enerģijas veidu attīstību un veicināt enerģijas tīklu savstarpēju savienojamību (spriedums, 2016. gada 4. maijs, Komisija/Austrija, C-346/14, EU:C:2016:322, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 Tādējādi ar šajā tiesību normā minēto dalībvalstu solidarizēšanos enerģētikas jomā konkrēti izpaužas solidaritātes princips, kas pats ir viens no Savienības tiesību pamatprincipiem.

39 Proti, atsauce uz solidaritātes principu ir rodama ne tikai LESD 194. panta 1. punktā, bet arī vairākās citās Līgumu normās. Piemēram, Līguma par Eiropas Savienību preambulā dalībvalstis paziņo, ka, izveidojot Savienību, tās tiecas "nostiprināt savu tautu solidaritāti". Solidaritāte ir minēta arī LES 2. pantā kā viena no tādas sabiedrības raksturiezīmēm, kura ir balstīta uz dalībvalstīm kopīgām vērtībām, kā arī LES 3. panta 3. punkta trešajā daļā, kurā ir noteikts, ka Savienība veicina tostarp solidaritāti dalībvalstu starpā. Saskaņā ar LES 21. panta 1. punktu solidaritāte ir arī viens no Savienības ārējā darbībā ievērojamajiem principiem, savukārt LES 24. panta 2. un 3. punkta noteikumos par kopējo ārpolitiku un drošības politiku tā figurē kā "politiska solidaritāte" starp dalībvalstīm.

40 Savukārt LESD 67. panta 2. punktā ir skaidri minēta dalībvalstu solidaritāte patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu kontroles jomā, LESD 80. pantā apstiprinot šā principa piemērojamību šajā jomā. Arī LESD trešās daļas VIII sadaļā, konkrēti ekonomikas politikai veltītajā 1. nodaļā esošā 122. panta 1. punktā ir skaidra atsauce uz dalībvalstu savstarpēju solidarizēšanos, kas figurē arī LESD 222. pantā, kurā ir noteikts, ka Savienība un tās dalībvalstis darbojas kopīgi un ievērojot solidaritāti, ja dalībvalsts ir teroristu uzbrukuma vai arī katastrofas upuris.

41 No tā izriet – kā pārsūdzētā sprieduma 69. punktā ir pareizi norādījusi Vispārējā tiesa – ka solidaritātes princips ir visas Savienības tiesību sistēmas pamatā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1973. gada 7. februāris, Komisija/Itālija, 39/72, EU:C:1973:13, 25. punkts, un 1979. gada 7. februāris, Komisija/Apvienotā Karaliste, 128/78, EU:C:1979:32, 12. punkts) un ir cieši saistīts ar LES 4. panta 3. punktā nostiprināto lojālas sadarbības principu, saskaņā ar kuru Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpējo cieņu palīdz cita citai veikt no Līgumiem izrietošos uzdevumus. Šajā ziņā Tiesa tostarp ir nospriedusi, ka šis princips uzliek pienākumu dalībvalstīm ne vien veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērojamību un efektivitāti, bet nosaka arī pienākumu Savienības iestādēm lojāli sadarboties ar dalībvalstīm (spriedums, 2020. gada 8. oktobris, *Union des industries de la protection des plantes*, C-514/19, EU:C:2020:803, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Runājot par solidaritātes principam piedēvēto abstraktumu, uz kuru atsaucoties Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka tas nav izmantojams saistībā ar Komisijas aktu likumības pārbaudi, ir jāuzsver, ka Tiesa – kā secinājumu 69. punktā norāda ģenerāladvokāts – ir tieši atsaukusies uz LESD 80. pantā minēto solidaritātes principu, lai būtībā secinātu, ka dalībvalstis nav izpildījušas kādus no pienākumiem, kas tām izriet no Savienības tiesībām robežu kontroles, patvēruma un

imigrācijas jomā (spriedumi, 2017. gada 6. septembris, Slovākija un Ungārija/Padome, C-643/15 un C-647/15, EU:C:2017:631, 291. punkts, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju pagaidu pārcelšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 80. un 181. punkts).

43 Nav nekāda pamata uzskatīt, ka LESD 194. panta 1. punktā minētais solidaritātes princips nevar pats par sevi radīt saistošas tiesiskas sekas dalībvalstīm un Savienības iestādēm. Gluži pretēji – kā secinājumu 76. un 77. punktā norāda ģenerāladvokāts – šis princips, kā izriet no paša šīs tiesību normas formulējuma un uzbūves, caurstrāvo visus Savienības enerģētikas politikas mērķus, tos sagrupējot un padarot saskaņotus.

44 No tā izriet konkrēti, ka akti, ko Savienības iestādes, tostarp Komisija, pieņem šīs politikas ietvaros, ir jāinterpretē un to likumība ir jāizvērtē, ievērojot solidaritātes principu enerģētikas jomā.

45 Šajā ziņā nevar piekrist Vācijas Federatīvās Republikas argumentācijai, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā varot būt saistošs labākajā gadījumā Savienības likumdevējam, taču ne Komisijai kā izpildvaras iestādei. Šis princips – gluži tāpat kā Savienības tiesību vispārējie principi – ir kritērijs, pēc kura ir izvērtējama Savienības iestāžu pieņemto aktu likumība.

46 Tāpēc – pretēji Vācijas Federatīvās Republikas argumentācijai, ka Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punkts solidaritātes principu enerģētikas jomā konkretizējot atvasinātajās tiesībās un tādējādi esot vienīgais pants, saistībā ar kuru ir izvērtējama apstrīdētā lēmuma likumība, – ir jākonstatē, ka uz šo principu var atsaukties Savienības enerģētikas politikā saistībā ar dabasgāzes iekšējā tirgus izveidi vai darbību.

47 Kā secinājumu 76. un 104. punktā norāda ģenerāladvokāts, šis princips arī nav pielīdzināms vai reducējams līdz Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punktā paredzētajai prasībai nodrošināt apgādes drošību, kas ir tikai viena no solidaritātes principa enerģētikas jomā izpausmēm, jo LESD 194. panta 1. punkta a) līdz d) apakšpunktā ir noteikti četri dažādi Savienības enerģētikas politikas mērķi, kas ir jāsasniedz, dalībvalstīm solidarizējoties. Proti, minētais šīs direktīvas 36. panta 1. punkts nav interpretējams tādējādi, ka tas ierobežotu LESD 194. panta 1. punktā noteiktā solidaritātes principa enerģētikas jomā tvērumu, jo šis princips, kā uzvērts šā sprieduma 43. punktā, caurstrāvo visu Savienības politiku enerģētikas jomā.

48 Līdz ar to apstāklis, ka Direktīvas 2009/73 36. panta 1. punktā solidaritātes princips enerģētikas jomā nav minēts, neatbrīvo Komisiju no pienākuma izvērtēt tā ietekmi uz apstrīdētajā lēmumā paredzētajiem atkāpes pasākumiem.

49 No iepriekš minētā izriet, ka pārsūdzētā sprieduma 70. punktā Vispārējā tiesa ir pareizi nospriedusi, ka solidaritātes princips ietver tiesības un pienākumus gan Savienībai, gan dalībvalstīm, jo Savienībai ir solidaritātes pienākums attiecībā pret dalībvalstīm un dalībvalstīm ir pienākums solidarizēties gan savstarpēji, gan attiecībā uz Savienības kopējām interesēm un tās īstenoto politiku.

50 Šo konstatējumu neliek apšaubīt tiesas sēdē Komisijas izklāstītā argumentācija, ka tā nebija saņēmusi informāciju par apgādes drošības apdraudējumu Polijas gāzes tirgū un ka tāpēc esot pamatoti, ka apstrīdētajā lēmumā nav ņemts vērā solidaritātes princips enerģētikas jomā.

51 Proti, apstāklis, ka informācija par apgādes apdraudējumu Polijas gāzes tirgū nav šādi pēc savas ierosmes paziņota, nevar attaisnot to, ka Komisija neizvērtē ietekmi, kāda apstrīdētajam lēmumam var būt uz iespējami skarto dalībvalstu gāzes tirgu.

52 Tādējādi solidaritātes princips enerģētikas jomā, interpretējot to kopsakarā ar lojālas sadarbības principu, prasa, lai Komisija, saskaņā ar Direktīvas 2009/73 36. pantu pieņemot lēmumu, pārbaudītu, vai pastāv apdraudējums gāzes apgādei dalībvalstu tirgos.

53 Turklāt, kā secinājumu 116. punktā norāda ģenerāladvokāts, solidaritātes princips enerģētikas jomā prasa, lai Savienības iestādes, tostarp Komisija, izsvērtu attiecīgās intereses šā principa gaismā, ņemot vērā gan dalībvalstu, gan visas Savienības intereses.

54 Ievērojot iepriekš minēto, pirmais apelācijas pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par otro apelācijas pamatu – solidaritātes principa enerģētikas jomā nepiemērojamību

Lietas dalībnieku argumenti

55 Ar otro apelācijas pamatu Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 72. punktā Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, konstatēdama, ka solidaritātes princips rada Savienībai un dalībvalstīm vispārīgu pienākumu savu attiecīgo kompetenču īstenošanā ņemt vērā visas iespējami skartās intereses.

56 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā ir neatliekamības gadījumiem paredzēts mehānisms, kas ir izmantojams tikai ārkārtas gadījumos un kas šādos gadījumos paredz beznosacījumu palīdzības pienākumu, lai panāktu "beznosacījumu lojalitāti". Ja šo principu ņemtu vērā ne tikai ārkārtas gadījumos, lēmumu pieņemšana Savienībā būtu apgrūtināta vai liegta, jo atšķirīgus viedokļus un mērķus salāgot izdodas tikai retos gadījumos. Tā tas esot šajā gadījumā, jo šā lēmuma kontekstā Polijas Republikas intereses atšķiras no Vācijas Federatīvās Republikas interesēm.

57 Tādējādi minētais princips nosakot vienīgi pienākumu palīdzēt katastrofas vai krīzes gadījumā. Apstiprinājums šādai interpretācijai esot rodams LES 3. panta 3. punktā, lasot to kopsakarā ar LESD 222. pantu.

58 Lai arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV 2017, L 280, 1. lpp.), apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī vēl nebija piemērojama, šīs regulas 13. pants apliecinot, ka no solidaritātes principa enerģētikas jomā izrietošais pienākums sniegt palīdzību ir piemērojams tikai kā galējs pasākums absolūtas neatliekamības apstākļos.

59 Vācijas Federatīvās Republikas ieskatā, tā kā apstrīdētais lēmums nav pieņemts šādos neatliekamības apstākļos, Komisijai šajā lēmumā neesot bijis jāņem vērā solidaritātes princips enerģētikas jomā. No tā šī dalībvalsts secina, ka pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ, jo tā vienīgais pamatojums esot tas, ka šis princips nav minēts apstrīdētajā lēmumā.

60 Polijas Republika – kuras prasījumus atbalsta gan Latvijas Republika, gan Lietuvas Republika – apgalvo, ka otrais apelācijas pamats nav pamatots.

61 Konkrēti, Polijas Republika atbild, ka LESD 194. panta 1. punkts liek ņemt vērā dalībvalstu solidaritātes principu ikvienā ar Savienības politiku enerģētikas jomā saistītajā rīcībā un šis pienākums neaprobežojas ar rīcību krīzes apstākļos vien. Proti, šīs dalībvalsts ieskatā, krīzes situācijas ir labāk novērst, nekā likvidēt to sekas.

62 Turklāt Vācijas Federatīvās Republikas saskatītā analoģija starp LESD 194. pantu un 222. pantu neesot pareiza, jo speciālie neatliekamības mehānismi, kas paredzēti LESD 122. un 222. pantā, iedabas un mērķu ziņā ir atšķirīgi no LESD 194. pantā paredzētā solidaritātes principa enerģētikas jomā.

63 Kļūdains esot arī Vācijas Federatīvās Republikas arguments, saskaņā ar kuru Regulas 2017/1938 mehānismi liecina, ka palīdzības pienākums ir piemērojams tikai kā galējs pasākums. Proti, šajā regulā esot paredzēti preventīvi pasākumi un neatliekamības mehānismi, kas piemērojami krīzes gadījumos. Šajā gadījumā Polijas Republika lēš, ka tad, ja būtu piemērojams apstrīdētais lēmums, energoapgādes drošība Polijā un Centrālās un Austrumeiropas reģiona valstīs tiktu reāli apdraudēta tāpēc, ka *Gazprom* ieņem dominējošu stāvokli gāzes piegādes tirgū.

64 Latvijas Republika apgalvo, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā ir piemērojams ne tikai tālab, lai risinātu ārkārtas situācijas, kad tās ir radušās, bet arī nozīmē, ka jāveic preventīvi pasākumi. Šis princips esot nevis interpretējams kā "beznosacījumu lojalitāte", bet gan nozīmē, ka lēmumu pieņemšanas procesā ir jārēķinās ar kaimiņvalstu un reģiona konkrēto specifiku un jārespektē kopējie Savienības mērķi enerģētikas jomā. Tādējādi apstrīdētajā lēmumā Komisijai esot bijis jānovērtē, vai Vācijas regulatīvās iestādes piedāvātas izmaiņas varēja ietekmēt citu iespējami skarto dalībvalstu intereses.

65 Arī Lietuvas Republika apstrīd Vācijas Federatīvās Republikas tēzi, jo tā esot balstīta uz solidaritātes principa enerģētikas jomā pārlieku šauru interpretāciju, kas nav atbilstīga nedz LESD 194. panta formulējumam, nedz tiesībām un pienākumiem, kas izriet no šīs tiesību normas.

66 Komisija par otro apelācijas pamatu neizteicās.

Tiesas vērtējums

67 Jākonstatē, ka LESD 194. panta formulējumā nekas neliecina, ka Savienības enerģētikas politikā solidaritātes princips enerģētikas jomā būtu attiecināms tikai uz LESD 222. pantā paredzētajām situācijām. Gluži pretēji, LESD 194. panta 1. punktā minētajam solidaritātes garam šā sprieduma 41.–44. punktā izklāstīto iemeslu dēļ ir jāvalda ikvienā ar Savienības politiku šajā jomā saistītajā rīcībā.

68 Šo konstatējumu neliek apšaubīt LESD 222. pants, kas ietver solidaritātes klauzulu, saskaņā ar kuru Savienība un tās dalībvalstis darbojas kopīgi un ievērojot solidaritāti, ja dalībvalsts ir teroristu uzbrukuma vai arī dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuris. Proti, kā secinājumu 126. un 127. pantā būtībā norāda ģenerāladvokāts, LESD 194. panta 1. punkts un 222. pants attiecas uz atšķirīgām situācijām un tiem ir atšķirīgi mērķi.

69 Tādējādi LESD 194. pantā noteiktais solidaritātes princips enerģētikas jomā Savienības iestādēm un dalībvalstīm ir jāņem vērā saistībā ar iekšējā tirgus, konkrēti – dabasgāzes iekšējā tirgus – izveidi un darbību, nodrošinot energoapgādes drošību Savienībā, un tas nozīmē, ka ne tikai ir jārisina radušās neatliekamības situācijas, bet arī jāveic pasākumi nolūkā novērst krīzes situāciju

rašanos. Tālab ir jānovērtē, vai dalībvalstu un Savienības intereses enerģētikas jomā, tostarp energoapgādes ziņā, tiek apdraudētas, lai pēc tam veiktu šā sprieduma 53. punktā minēto izsvēršanu.

70 Turklāt attiecībā uz Regulu 2017/1938, uz kuru Vācijas Federatīvā Republika atsaucas, lai pamatotu savu argumentāciju, ka palīdzības pienākums ir piemērojams tikai kā galējs pasākums, ir jānorāda, ka šajā regulā ir paredzēti divi pasākumu veidi, proti, preventīvie pasākumi, kuru mērķis ir novērst iespējamo krīzes situāciju rašanos, un neatliekamie pasākumi, kas ir paredzēti gadījumam, kad krīzes situācija ir radusies.

71 Tāpēc pārsūdzētā sprieduma 71.–73. punktā Vispārējā tiesa ir pareizi nospriedusi, ka solidaritātes princips enerģētikas jomā ietver Savienības un dalībvalstu vispārīgu pienākumu savu attiecīgo pilnvaru īstenošanā ņemt vērā visu pārējo iespējami skarto subjektu intereses, cenšoties izvairīties no tādu pasākumu veikšanas, kas varētu ietekmēt to intereses attiecībā uz apgādes drošību, tās ekonomisko un politisko ilgtspēju, kā arī apgādes avotu dažādošanu, rēķinoties ar savu savstarpējo atkarību un apņemoties īstenot faktisku solidaritāti.

72 Runājot par Vācijas Federatīvās Republikas argumentāciju – ka gadījumā, ja solidaritātes princips enerģētikas jomā būtu piemērojams ārpus krīzes situācijām, Savienībai un dalībvalstīm būtu uzlikts "beznosacījumu lojalitātes" pienākums, kas radītu šķēršļus jebkāda lēmuma pieņemšanai Savienībā, – ir jānorāda, ka šādas interpretācijas pamatā ir pārsūdzētā sprieduma kļūdaina izpratne.

73 Proti, apelācijas sūdzībā neminētajā pārsūdzētā sprieduma 77. punktā Vispārējā tiesa ir pareizi atzinusi, ka energoapgādes solidaritātes principa piemērošana nenozīmē, ka Savienības enerģētikas politikai nekādā ziņā nedrīkst būt negatīva ietekme uz kādas dalībvalsts konkrētajām interesēm enerģētikas jomā. Tomēr, kā uzsvērts šā sprieduma 53. un 69. punktā, Savienības iestādēm un dalībvalstīm, īstenojot šo politiku, ir jāņem vērā iespējami skartās gan Savienības, gan dažādu dalībvalstu intereses, un gadījumā, ja šīs intereses nonāk pretrunā, ir tās jāizsver.

74 Līdz ar to otrais apelācijas pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par trešo apelācijas pamatu – kļūdainu vērtējumu par to, vai Komisija ir ņēmusi vērā solidaritātes principu enerģētikas jomā

Lietas dalībnieku argumenti

75 Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu solidaritātes principu enerģētikas jomā par kritēriju, kas ir piemērojams attiecībā uz apstrīdēto lēmumu, Vācijas Federatīvā Republika trešajā apelācijas pamatā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir atstājusi bez ievērības, pirmkārt, to, ka Komisija, pieņemdama šo lēmumu, patiesībā ir ņēmusi vērā šo principu, un, otrkārt, ka šai iestādei nebija pienākuma sīki izklāstīt, kā tieši tā ir to ņēmusi vērā.

76 Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 81. punktā uzskatīdama, ka Komisija nav izvērtējusi solidaritātes principu enerģētikas jomā, jo tā nav izvērtējusi gāzes vada *OPAL* ekspluatācijas kārtības izmaiņu ietekmi uz apgādes drošību Polijas gāzes tirgū.

77 Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā, šo Vispārējās tiesas konstatējumu atspēko, pirmkārt, apstrīdētā lēmuma pieņemšanas process, kas ietver tostarp Polijas Republikas rakstveida apsvērumu iesniegšanu pirms šā lēmuma pieņemšanas, kā tas izriet no minētā lēmuma 10. punkta, otrkārt, Krievijas Federācijas Enerģētikas ministrijas un Komisijas pārstāvju darba grupas pētījums par efektīvāku gāzes vada *OPAL* ekspluatāciju, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma 17. punkta, treškārt, Komisijas 2016. gada 26. oktobra paziņojumā presei jautājumā par šā lēmuma ietekmi uz gāzes tirgu Eiropā teiktais, kā tas arī izriet no minētā lēmuma 80.–88. punkta, un, ceturtkārt, tas, ka Komisija pārbaudīja apgādes drošību, izvērtēdama nosacījumus Direktīvas 2009/73 36. pantā paredzētajam izņēmumam.

78 Turklāt esot Polijas Republikas ar *Gazprom* noslēgts tranzīta līgums par dabasgāzes pārvadi pa gāzes vada *Yamal* Polijas daļu, lai līdz 2020. gadam apgādātu Rietumeiropas tirgus, tostarp Polijas tirgu, kā arī Polijas lielākā enerģijas piegādātāja ar *Gazprom* noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi līdz 2022. gada beigām.

79 Vācijas Federatīvā Republika arī apgalvo, ka saskaņā ar šā Polijas enerģijas piegādātāja teikto Polijas Republika tiecas panākt neatkarību no Krievijas gāzes ap 2022./2023. gadu.

80 Vācijas Federatīvā Republika turklāt argumentē, ka, pirmkārt, apstrīdētais lēmums uzlabo Polijas stāvokli salīdzinājumā ar to, kāds izrietēja no Lēmuma C(2009) 4694, par kuru šī pēdējā minētā dalībvalsts būtu varējusi celt prasību. Otrkārt, gāzes vads *OPAL* sekmējot iekšējā dabasgāzes tirgus izveidi, padarot pārrobežu tirdzniecību izdevīgāku un nodrošinot apgādes drošību.

81 Polijas Republika uzskata, ka trešais apelācijas pamats ir nepieņemams, jo ar to tiek mēģināts apstrīdēt faktu konstatācijas.

82 Par šā apelācijas pamata būtību Polijas Republika – kuras prasījumus atbalsta gan Latvijas Republika, gan Lietuvas Republika – apgalvo, ka šis apelācijas pamats nav pamatots.

Tiesas vērtējums

83 Ar trešo apelācijas pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā, kā arī tā pieņemšanas procesā Komisija ir izvērtējusi solidaritātes principu enerģētikas jomā saistībā ar apstrīdētajā lēmumā paredzētajām gāzes vada *OPAL* ekspluatācijas kārtības izmaiņām un sekām, ko šis lēmums rada Polijas gāzes tirgū.

84 Tiesā notikušajā sēdē šī iestāde neapstrīdēja Vispārējās tiesas vērtējumu par apstrīdēto lēmumu, taču norādīja, ka, tās ieskatā, tai nebija ne jāizvērtē iespējami skarto dalībvalstu interešu apdraudējums, ne līdz ar to jāizsver šīs intereses, jo tā esot visaptveroši pārbaudījusi, vai apstrīdētais lēmums apdraud alternatīvos gāzes vadus, un konstatējusi, ka tas tā nav.

85 Šajā ziņā no LESD 256. panta 1. punkta otrās daļas, kā arī no Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka apelācijas sūdzība var attiekties tikai uz tiesību jautājumiem, savukārt Vispārējās tiesas veiktais faktu vērtējums nav – ja vien tie nav sagrozīti – tiesību jautājums, kas kā tāds būtu pakļauts Tiesas kontrolei apelācijas kārtībā.

86 Taču jākonstatē, ka vienā sava trešā apelācijas pamata daļā Vācijas Federatīvā Republika cenšas apstrīdēt faktiskas iedabas vērtējumus.

87 Konkrēti, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaucas uz faktiskajiem apstākļiem – kuros vai nu ir notikusi apstrīdētā lēmuma pieņemšana, vai kuri ir iestājušies pēc šīs pieņemšanas –, lai apstrīdētu Vispārējās tiesas vērtējumu par to, ka šajā lēmumā Komisija nav izvērtējusi, vai gāzes vada *OPAL* ekspluatācijas kārtības izmaiņas, ko ierosinājusi Vācijas regulatīvā iestāde, varēja ietekmēt iespējami skarto dalībvalstu intereses enerģētikas jomā, apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgi apšauba Vispārējās tiesas veikto faktiskas iedabas analīzi, taču šo analīzi kontrolēt nav Tiesas ziņā.

88 No tā izriet, ka šā apstākļa dēļ trešais apelācijas pamats ir nepieņemams.

89 Turklāt, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šo pamatu apstrīd Vispārējās tiesas veikto apstrīdētā lēmuma interpretāciju, šai sakarā atsaukdamās uz šā sprieduma 77. punktā minētajiem šā lēmuma punktiem, šis apelācijas pamats ir jānoraida kā nepamatots.

90 Proti, neviens no šiem apstrīdētā lēmuma punktiem neliek apšaubīt pārsūdzētā sprieduma 82. punktā Vispārējās tiesas izdarīto konstatējumu, ka šajā lēmumā Komisija nav izvērtējusi, kāda ietekme vidējā termiņā konkrēti uz Polijas Republikas politiku enerģētikas jomā varētu būt tam, ka uz tranzīta maģistrāli *Nord Stream 1*/*OPAL* tiek novirzīta daļa no dabasgāzes apjomiem, kas līdz tam tika transportēti pa gāzes vadiem *Yamal* un *Braterstwo*, un nav šo ietekmi līdzsvarojusi ar apgādes drošības pieaugumu Savienības līmenī.

91 Tāpēc trešais apelācijas pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par ceturto apelācijas pamatu – Komisijas pienākuma neesamību minēt solidaritātes principu enerģētikas jomā

Lietas dalībnieku argumenti

92 Ar ceturto apelācijas pamatu Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 79. punktā konstatēdama, ka no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka Komisija faktiski būtu izvērtējusi solidaritātes principu enerģētikas jomā, un, otrkārt, ka šai iestādei nebija pienākuma šo principu minēt apstrīdētajā lēmumā. Tā uzskata, ka šis lēmums satura ziņā ir pareizs un ka tas nav apdraudējis Polijas apgādi ar gāzi, jo šāda apdraudējuma nav bijis, un tāpēc Komisijai nebija nekāda iemesla padziļināti izvērtēt apstrīdētā lēmuma ietekmi uz Polijas gāzes tirgu.

93 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaucas uz Tiesas judikatūru par tiesību aktu pamatošanas pienākumu, konkrēti, uz 1989. gada 11. jūlija spriedumu *Belasco* u.c./Komisija (246/86, EU:C:1989:301, 55. punkts), un uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pantā nostiprināto labas pārvaldības principu, no kuriem izrietot, ka nav precīzi jānorāda visi faktiskie un tiesiskie apstākļi. Šajā gadījumā pienākums Komisijai izklāstīt visas apstrīdētā lēmuma sekas uz dalībvalstīm, ievērojot solidaritātes principu enerģētikas jomā, pārsniegtu Savienības tiesībās noteiktās prasības.

94 Polijas Republika apgalvo, ka ceturtais apelācijas pamats ir neefektīvs un katrā ziņā nepamatots.

95 Lietuvas Republika, izanalizējusi minēto apelācijas pamatu kopīgi ar trešo apelācijas pamatu, piekrīt šim vērtējumam.

96 Latvijas Republika un Komisija par ceturto apelācijas pamatu nav izteikušās.

Tiesas vērtējums

97 Jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 79.–82. punktā Vispārējā tiesa ne tikai norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā nav minēts solidaritātes princips, bet arī, ka no šā lēmuma neizriet, ka Komisija būtu pienācīgi izvērtējusi to, kā gāzes vada *OPAL* atbrīvojuma paplašināšana ietekmē Polijas gāzes tirgu, kā arī citu dalībvalstu, kas nav Polijas Republika, tirgus, kuri varētu tikt ģeogrāfiski skarti.

98 Pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, Vispārējā tiesa nosprieda atcelt apstrīdēto lēmuma tieši šā iemesla dēļ, nevis tāpēc vien, ka šajā lēmumā nebija minēts solidaritātes princips enerģētikas jomā, vai tāpēc, ka šis lēmums nebija pietiekami pamatots.

99 Līdz ar to, ciktāl pārsūdzētais spriedums ir balstīts uz konstatējumu, ka apstrīdētais lēmums ir pieņemts, neievērojot solidaritātes principu enerģētikas jomā, ceturtais apelācijas pamats ir jānoraida kā neefektīvs.

Par piekto apelācijas pamatu – LESD 263. panta otrās daļas pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

100 Ar piekto apelācijas pamatu Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 79. punktā Vispārējā tiesa irt pārkāpusi LESD 263. panta otro daļu. Šis apelācijas pamats ir iedalīts divās daļās.

101 Piektā apelācijas pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka Komisija būtu faktiski izvērtējusi solidaritātes principu enerģētikas jomā, taču lēmums, kas ir kļūdains tikai formas ziņā, nav automātiski atceļams.

102 Vācijas Federatīvā Republika uzskata, ka saskaņā ar LESD 263. panta otro daļu lēmumi, kas pēc būtības ir pareizi, nav atceļami pat tad, ja formas ziņā tie ir prettiesiski.

103 Piektā apelācijas pamata otrā daļa ir par to, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, ņemdama vērā Polijas Republikas argumentu par apgalvoto solidaritātes principa enerģētikas jomā pārkāpumu, kas esot bijis jāizvirza saistībā ar prasību par Lēmuma C(2009) 4694 atcelšanu. Tādējādi, būdams izvirzīts Vispārējā tiesā saistībā ar apstrīdētā lēmuma atcelšanas prasību, šis arguments esot novēlots un tāpēc minētās prasības ietvaros neesot bijis jāņem vērā.

104 Polijas Republika un Lietuvas Republika uzskata, ka piektais apelācijas pamats nav pamatots.

105 Latvijas Republika un Komisija par piekto apelācijas pamatu nav izteikušās.

Tiesas vērtējums

106 Attiecībā uz piektā apelācijas pamata pirmo daļu ir jānorāda, ka – pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, un kā izriet no šā sprieduma 97. un 99. punkta – Vispārējā tiesa apstrīdēto lēmumu nav atcēlusi pamatojuma nesniegšanas dēļ. Proti, pārsūdzētā sprieduma

83. un 84. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka apstrīdētais lēmums ir pieņemts, neievērojot solidaritātes principu enerģētikas jomā, un ka līdz ar to šis lēmums ir jāatceļ, jo tajā ir pārkāpts šis princips. No tā izriet, ka šā apelācijas pamata pirmā daļa ir neefektīva.

107 Attiecībā uz piektā apelācijas pamata otro daļu pietiek vien konstatēt, ka ar apstrīdēto lēmumu ir mainīti nosacījumi atbrīvojuma piemērošanai, kas bija atzīti Lēmumā C(2009) 4694, un ka tie ir divi viens no otra neatkarīgi lēmumi – kā Vispārējā tiesa to norādījusi pārsūdzētā sprieduma 57. punktā, kas savukārt apelācijas sūdzībā nav minēts –, un tādējādi Vācijas Federatīvās Republikas arguments par to, ka Polijas Republikas prasība par apstrīdēto lēmumu esot iesniegta novēloti tāpēc, ka šī dalībvalsts nav cēlusi prasību par Lēmumu C(2009) 4694, nevar tikt akceptēts.

108 No tā izriet, ka piektā apelācijas pamata otrā daļa ir nepamatota.

109 Līdz ar to piektais apelācijas pamats ir jānoraida kā daļēji neefektīvs un daļēji nepamatots.

110 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet – tā kā nav atzīts neviens apelācijas pamats, apelācijas sūdzība ir pilnībā jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

111 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz šā reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

112 Tā kā Polijas Republika ir prasījusi piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež segt pašai savus, kā arī atlīdzināt Polijas Republikas tiesāšanās izdevumus.

113 Atbilstoši Reglamenta 140. panta 1. punktam, kurš saskaņā ar šī paša reglamenta 184. panta 1. punktu ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Ja persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē un kas pati nav iesniegusi apelācijas sūdzību, piedalās tiesvedībā Tiesā, Tiesa saskaņā ar Reglamenta 184. panta 4. punktu var nolemt, ka šī persona savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

114 Tā kā Latvijas Republika, Lietuvas Republika un Komisija ir piedalījušās Tiesā notikušajā tiesvedībā, ir jānolemj, ka tās savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Apelācijas sūdzību noraidīt.**

2) **Vācijas Federatīvā Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Polijas Republikas tiesāšanās izdevumus.**

3) **Latvijas Republika, Lietuvas Republika un Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.**

[Paraksti]